

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane)
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Măcelarilor nr. 21).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Archiducele Albrecht.

Unchiul Maiestății Sale Împăratului și Regelui nostru, Archiducele Albrecht, a încetat din viață Luni trecută la 6/18 Februarie, în Arco, pe mal de mare. S'a născut la 1817, și intrând în armată a înaintat repede, până a ajuns la cel mai înalt post: inspector general al întregii puteri armate a Împărăției. A crescut în apropiere de vestitul mare soldat Radetzky, și a învățat multe dela acesta, el însuși ajungând apoi un mare soldat. Pe câmpiile Italiei, trupele de sub comanda lui, multe biruințe strălucite au câștigat odinioară! În Unguri încă băgase spaimă, prin mâna sa de fer și spada sa temută. Mai fără noroc a fost în trebile ce le-a avut cu Prusia, unde a fost învins și cu mintea și cu puterea de vestitul Bismarck, cancelarul numit »de fer!« A lucrat mult întru ridicarea armatei țerii noastre, pentru care și-a câștigat vrednicii neperitoare.

Sub ochii și comanda lui, pe câmpul de luptă, în repețite rânduri, mulți voinici Români și-au sfârșit viețile lor tinere și eroice; de mulțori a lăudat el din toată inima vitejia și credința acestor flăcăi!

Cu evlavie punem și noi la sicriul acestui mare bărbat, priinosul nostru de iubire și doliu!

Un vrednic arhieru.

Bunul episcop al Caransebeșului, Ilustritatea Sa *Nicolae Popea*, stă în fața unei grele probe. Nainte cu câteva luni, ministrul dreptății (pe atunci vestitul *Szilágyi*) l-a poftit, ca în toate trebile ce le are cu oficiile (slujbele) publice, să trimiță acestora numai hârtii scrise în limba maghiară, și nu mai mult în cea română ca până aci. Dar' episcopul Popea, cel care a ținut minunata vorbire în Casa Magnaților, când cu desbaterea asupra căsătoriei civile, — *nu este arhieru, care se se plece așa de ușor ori-cărei porunci bune ori nebune a unui ministru.* Ilustritatea Sa știind legea, și văzând că această poruncă a ministrului *nu este întemeiată pe nici o lege — nu s'a supus nici până în ziua de azi ei, ci trimite și acum încă tot scrisori românești slujbelor publice, în daraverile ce le are cu ele!* Acum comisia administrativă (comitetul) a comitatului Timiș, a hotărât, la îndemnul inspectorului de școale de acolo, ca să se plângă la ministru pentru această „nesupunere“ a cutezătorului vlădic valah, ca să-l provoace de nou. Se nădăduște o retragere din partea ministrului în această încordare, și o învingere a cauzei drepte apărute de bravul arhieru. Ori-cum s'ar sfârși însă lupta, Episcopul Popea s'a făcut, prin ținuta sa românească de până aci, vrednic de stima, iubirea și lauda tuturor Românilor. *Luptă până poate, că chiar de-a căde, se cadă cu cinste, eroicește!*

Onoare lui!

Osânde peste osânde.

(*) Stăpânirea ungurească ține să ne dee nouă și nouă dovezi despre păcătoșenia și destrăbălarea de care e condusă față de noi, ca-și-cum nu ni-ar fi fost de-ajuns cele de pân' aci, pentru a o cunoaște în toată deplinătatea ei!

S'a pornit mișcarea de-a aduna daruri dela femeile române de pretutindenea, ca să se vînză la o mare loterie în București, ca din venitul lor să se ajutore familiile iubiților nostri luptători naționali ținuti în închisoare la Seghedin și Vașcari, ca capi ai acelor familii, nu mai pot munci și câștiga pentru dînsele.

Și prea bunul nostru popor a dat cu atâta drag și atât de mult, cât nici n'am fi nădăduit. Mamele și ficele române s'au pus pe lucru, și au gătit cu mâinile lor, care ce a putut și cum s'a priceput, ceva, și a trimis la locul de adunare pentru sfântul scop.

Dar' asta li-a scos rău ochii împințenților nostri dela cărma țerii, care au dat poruncă slujbașilor lor, zbirilor nostri, ca să iee la întrebare și să pedepsească pe adunătoare. Eată de ce: prin astfel de mișcări se ajunge nu numai scopul pus în vedere, ci și acela că se deșteaptă tot mai mult simțul național și se probează dragostea de neam și de jertfire pentru el: se face școală cu poporul în privința aceasta, căci fiecare dăruitor ori dăruitoare când trimite darul seu, aude și de apos-

FOIȚA.

Visul lui Stefan-cel-mare.

Seara răspândește umbrele-i ușoare,
 Și melancolia trece gânditoare;

Dar' Stefan-cel-mare, rătăcind prin văi,
 Dintr'un corn de aur chiamă bravii sei.

Inima-i sdredită ca a lui oștire,
 Țeara-i intristată ca a lui gândire...

Pe un colț de peatră șede el în dor;
 Vântul suflă përu-i lung, futurător.

Pentru 'ntăia-ora inima lui plânge;
 Ochii lui revarsă picături de sânge;

Acolo dă capul somnului mijind
 Ce-i închide ochii cu-aripe-i de-argint.

Eată că-i apare o fecioară jună,
 Ale cărei plete strălucesc la lună,

Negre și bogate sub cununi de flori;
 Ochii ei asupra-i cad pătrunzători;

Cad ca două raze, dulci și călduroase;
 Mâna ei atinge coamele-i undoase.

„Ce? eroul mare, umbra a grăit,
 „Insuși el suspină și s'a îndoit?”

„Înțeleg fricosul ce ascuns lovește,
 „Robul ce sărută jugul ce-l strivește;

„Dar' un suflet mare, suflet de bărbat,
 „Nu 'nțeleg, o Stefan, cum s'a intristat!”

„Mergi pe a ta cale, nu sta nici-odată!
 „Urmă datoria care-ți e lăsată!”

„Ori-ce 'mpedecare, stavili, vor perî;
 „Cu-ori-ce 'mpedecare, țeara ta va fi!”

Pe un nor de aur sboară ea cu fală;
 Un parfum de rosă pasul ei esală.

Stefan se deșteaptă, șterge fața sa,
 Unde-o lăcrimioară dulce se scurgea.

Luna argintoasă rîde dintre nori,
 Dulcea filomelă cântă între flori;

Ear' la focul lunei, când 'mi-se deșteaptă;
 Vede-a lui oștire, care îl așteaptă:

Vede căpitanii ce îl încunjoară,
 Și 'n tăcerea nopții el le zice lor:

„Fraților de arme, fala românească!
 „Dacă o să peară țeara părintească:

„Dacă 'n cartea sorții este însemnat
 „A perî poporul cel mai lăudat:

„Cel puțin atunci peară vitejește
 „Remușcând tolagul care îl lovește,

„Ca un ager șerpe ce lovit și 'nvins
 „Caută să muște cel-ce 'l-a atins!

„Astfel e Românul și 'n a lui cădere,
 „Cine îl rănește, după dînsul pier!

„Astfel e Românul, astfel se pierim,
 „Și 'n căderea noastră chiar să ne mărîm!”

Mii de glasuri strigă... Luna bucuroasă
 Dintr'un nor de aburi pare mai voioasă;

Stelele de aur mai cu foc lucesc
 Și 'n adîncul nopții văile mugesc:

„Astfel e Românul, astfel se pierim,
 „Și 'n căderea noastră chiar să ne mărîm!”

D. Bolintineanu.

tolii nostri naționali, și evlavia față de dinșii și de neam, crește, ear' aceasta nu le place celor-ce au ajuns a conduce trebile acestor țeri, căci ei ar vîi ca noi cu toții să durmim un somn național din cele mai adânci, ca astfel ei să-și poată ușor dura lucrarea lor de a ne desbrăca de ce noi avem atât de scump: de limba și legea noastră strămoșească! Acesta e adevăratul înțeles al celor mai noue isprăvuri ale slujbașilor maghiari, de a pedepsi pe adunătoarele pentru tombola din București.

Au fost pedepsite, după știrile ce le avem, până acum următoarele:

D-na *Flora Avram* pentru-că a adunat din comuna *Maier* lucruri pe seama tombolei, cu *cinci zile închisoare*;

D-șoara *Firuca Porcius*, pentru-că a adunat în *Rodna-veche*, cu *cinci zile închisoare*;

D-na *Elisabeta Marcu* din *Sângeorgiul-român*, cu *cinci zile*.

Despre ținuta d-nei *Marcu* în fața judecătorului avem să însemnăm, că a fost una din cele mai eroice, plină de curaj și mândrie! La întrebarea că recunoaște a fi adunat lucrurile pentru tombolă, a răspuns:

Da! recunosc că am adunat și primesc răspunderea, încredințată că nu am săvîrșit nici o faptă neiertată, ci din contră, am împlinit o datorie națională, creștinească și omească, ajutând cât de puțin la mângăierea familiilor iubiților nostri în temnițați!

Bravo, adevărată femeie și mamă română! Onoare Ție, și tuturor celor ce ca Tine s'au purtat și se vor purta!

Di *Ieronim Slavoca*, preot din *Ilva-mare* a fost și d-sa osândit la cinci zile închisoare, pentru-că soția d-sale a adunat obiecte, dar' bolnavă fiind, nu s'a putut înfățișa însași, și așa a primit dînsul răspunderea.

D-na protopopeasă *Maria Maier* din *Seliște* (l. Sibiu) a fost și d-sa chemată pe 22 Februarie la protopretor, în aceeași cauză, și va fi și d-sa, negreșit, osândită.

Și așa mai departe, se simte cum peste tot locul e porunca să se facă același lucru: se vor pedepsi adunătoarele. Ținta însă pe care o doresc Mărhiile-lor, înfricarea noastră, sîntem siguri, nu o vor ajunge!

Bravele noastre femei, nădăjdum că se vor ținea pretutindenea tot atât de bine și brav, ca cele de până acum, așa, ca să avem cuvinte a ne fâli cu toate!

Un urît păcat însă, n'a putut se nu-și ridice capul lui de șerpe și în treaba aceasta: scârboasa *vînzare de neam* din partea alor câțiva flămâuzi căpătuiți de Unguri! În cele mai multe locuri cercetările și pedepsirile se fac pe temeiul pîrei cutărui și cutărui nevoiaș renegat, care se face coadă la topor, că doară va căpeta un os de ros mai de dai Doamne. Pîrătorii bravelor osândite mai sus pomenite, au fost notarii de-acolo, *Dănilă Samoian* și *Mateiu Strîmbul*. Rușine să le fie!

*

La Dej s'a întemplat în săptămîna trecută o osîndă politică!

Domnul preot Constantin Iuga a stat la 17 Februarie în fața tribunalului, pîrit fiind, că ar fi așîtat contra Ungurilor, și a fost pedepsit la o lună închisoare și 100 fl. în bani.

*

Din Blaj se tetegrafează cu data de 18 Februarie:

„Judele cercetător Oelberg dela tribunalul din Alba-Iulia, petrece aici de mai multe zile în cauza parochului Ioan Pop Păcurar din Tîr, și a învățătorului George Făgărășan, pîriți a fi așîtat la ură contra Ungurilor. Multime de martori sînt citați. Pîrătorul e protopretorul Blajului.

Din trecutul nostru.

— A doua bătăie a lui Traian cu Dacia. —

Decebal, precum s'a putut vedea, a încheiat pace cu Traian, numai de silă, în mare strîmtorare simțindu-se. Gînd însă n'avea să și țină învoelile păcii. Cum s'a depărtat Traian din țeara lui, el s'a și pus pe lucru, ademenind la sine cu bani, Romani de tot felul din împărăția romană, (după-ce acum nu-i mai căpeta ca „tribut“) folosindu-se de deșteptăciunea lor la întărirea țerii și învățarea oștenilor sei; apoi așîtînd și strîmînd popoarele barbare vecine la răsboiu asupra Romanilor.

Auzind Traian despre aceasta, hotărîre se plece de nou asupra acestui neastempărat vecin. De astă-dată beat de mînie, el își pune în gînd să-l sdrobească de tot, ear' pe ruinele țerii lui să întemeieze o provincie (țeară) romană, deși putea vedea cât de greu îi va fi, avîndu-o, se o și apere, de vecinii ce ar fi năvălind asupra ei. De aci încolo Traian cînd jura se jura tot în chipul acela, că să-i ajute lui D-zeu „așa cum vrea el să reducă Dacia la provincie romană“, din țeară de sine stătătoare ce era până aci!..

Decebal știind că în două rînduri Romanii au venit asupra lui tot trecînd Dunărea pe la Biserica-Albă de azi, și înaintînd prin Bănat, și că îl atacă dinspre Soare-Apune, — cheltuind o muncă uriașă a întărit atât de puternic partea dinspre Miază-zi și Apus a țerii sale, că voinic să fi fost cine să mai poată străbate pe-acolo! 'L-a înșelat însă socoteala. Muncă zadarnică și fără noroc! Traian în a doua pornire contra Dacilor, nu mai vine prin Bănat, ci lasă de să face un pod de peatră peste Dunăre la Drubetis (*Turnu-Severin* de azi). Despre trînicia lucrărilor îndeplinite de Romani, ne poate slugi ca pildă și aceea, că din acel pod al lui Traian, chiar și azi, se mai ved în Dunăre doi stâlpi (picioare) nestrițați de apa și vremea

Rămas bun dela mireasă.

— Vers ce se cîntă de fetele din sat, la fereastra miresei, până cînd mireasa e după masă cu mesenii. —

— Din Cârjiți (com. Hunedoarei) —

culeasă de *Maria Oprean*.

Îngădui cumetre mare
Cu mesenii dumnitale,
Să cinstim pe sora noastră
C'asa-i legea 'n țeara noastră,
S'o cinstim, s'o ispitim
Și cu ea să mai vorbim
— „De ce, soro, n'ai venit
După-cum ne-am fost vorbit,
Aseară la șezătoare
La scaun pe trei picioare?“
— Dalelei soațele mele!
N'am venit, că n'am putut,
Că grea oaste am d'avut,
Vre-o cincizeci de călărași
Mai pe-atăția pedestrași, —
Pîn' cocoșii au cîntat
Eu de-abia 'i-am ospătat,
Până ziuă s'a făcut

Eu de-abia 'i-am petrecut,
Prin fundul grădinilor
Prin mirosul florilor
Prin zvonul albinelor...
Creșteți voi florile mele
Creșteți voi, dar' nu 'mpupiți
Că mie nu-'mi trebuți.
Cînd mie 'mi-ați trebuit
N'ați crescut, n'ați împupit!..
Creșteți voi cât gardurile
Să vă bată vînturile
Se vă runpă vîrfurile! —
Dalelei soațele mele,
Udați voi florile mele,
Le udați și le purtați
Și pe mine mă iertați,
Că vi-oiu lăsa loc în joc,
Și cărare la fîntână,
Și pîrlazul la grădină.
Cînd pîrlazu voi li-'ți trece
La izvor cu apă rece,
Mîna stîngă mi-'ți întinde
Floare d'albă voi mi-'ți frînge,
Și pe mine mult 'mi-'ți plînge...

— De-ai avè, soro, avè,
De-ai avè tată cu milă
El pe tine nu te-ar da
În aceasta seară mare,
Cu străini, soro, pe cale.
Ci el numele 'ți-ar scrie
În cornuțul mesei lui,
Cînd la masă ar prânzi
Tot la fiică s'ar gîndi,
Lacrimile 'l-ar porni...
— De-ai avè, soro, avè,
De-ai avè mamă cu milă,
Ea pe tine nu te-ar da,
Într'această seară mare
Cu străini, soro, pe cale.
Ci ea numele 'ți-ar scrie
În toarta ciubêrului
Și 'n cornul ștergarului,
Cînd după apă-ar porni
Tot la fiică s'ar gîndi
Lacrimile o-ar porni...
— De-ai avè, soro, avè,
De-ai avè frate cu milă,
El pe tine nu te-ar da

ce 'i-a bătut aproape două mii de ani! Peste acest pod trece Traian în primăvara anului 105 d. Chr. în România de azi, și o ia spre Răsărit-Miazăzi, în linia pe care cad azi Craiova, până la Caracal. De aci se îndreaptă apoi drept spre Miază-Noapte pe țărmurii *Oltului* în sus, și prin pasul *Turnului-Roșu* străbate în Dacia din partea de unde nici nu visau Dacii să se ivească, ținându-'i ei drumul în Bănat. Mai multe neamuri barbare supuse Dacilor, văzându-se pe neașteptate cu oastea romană în cărcă, se pleacă lui Traian, slăbind astfel puțința de apărare a lui Decebal.

Eșit din strimtorile Turnului-Roșu și ajuns pe pământ dac, Traian era acum foarte aproape de însași inima acelei țeri, pe care atâta de tare dorea acum să ajungă la ea și să o străpungă!

Decebal se înspăimântă, vede că primejdia e mare; nădejde de a-'l mai îmblânzi pe puternicul seu dușman nu mai are; ce să facă? Își ia refugiu la mijloace necinstite! Și anume cumpără pe mai mulți fugari romani ca să-'l ucidă pe Traian. Nu izbutește. Încearcă alta. Amăgește la sine pe *Longinus*, un general a lui Traian, pe care acesta îl iubia ca pe un frate, și ținea la el ca la sine însuși! Avându-'l însă în mână, trimite lui Traian vorbă, că de vrea să scape Longin și să nu fie ucis între cele mai crude chinuri, să-'i părăsească țeara! Traian iubind mult pe Longinus, era p'aci-p'aci să se retragă, când eată aude, că Longinus, pentru a-'l scăpa de griji, s'a omorât însuși, luând otravă! Traian și oastea lui se înversunează acum îndoit contra Dacilor și regelui lor!

Ei merg înainte trecând peste mari greutăți, până ajung la *Sarmisegethusa* orașul de căpetenie al Dacilor, (lângă Hațeg, unde e azi satul Grădiște). Aci își strinsese Decebal toată puterea sa. Dacii înspăimântați trec cu grămada pe partea Romanilor. Decebal își perde capul și

roagă pe Traian de pace. Acesta-'i cere să 'i-se dea în mâni fără nici o împotrivire: numai asta pace o vrea! Vi-teazul Decebal însă această umilire nu o voește ci, cu partea de popor ce 'i-a mai rămas credincios, hotărăște ca *mai bucuros să se arunce în brațele morții, decât vii în mâinile dușmanului!*

De două-ori se aruncă Romanii cu furie de tigri asupra cetății, și izbutească să pună mâna pe dînsa. Dacii văzând aceasta, îi dau ei înșiși foc. Ear' cei mai de frunte dintre dînșii, văzându-'și pierdută patria lor iubită, nebuni de teamă și de ură contra Romanilor, se adună la un loc, umplu un vas cu otravă, iau pe rînd fiecare din el, și cad morți în giurul lui, nevoind să mai ajungă a vedea ce vor face Romanii mai departe cu ei și țeara lor iubită și căzută!... Decebal însă nu. În el tot mai viețuește o rază de credință. Adună, cum poate, încă o trupă de frați desnădejduți, și cu acestia mai încearcă odată și pentru cea din urmă-dată, soarta armelor sale! Nefericită eșind și încercarea aceasta, el se străpunge cu însași mâna sa pe mormântul țerii sale; ear' Dacia cade zdrobită la picioarele lui Traian, anul Domnului 106 fiind atunci.

Bucuria Romanilor era nespūsă, — ear' durerea sërmanilor Daci ce-au mai putut scăpa cu vieța în oase, nemăsurată.

Ori-cum ar fi însă, noi, care pe ruina acestei înfrante țeri ne-am încheat apoi noi, *Românii* de azi, din *Românii* aduși aci mai târziu de Traian și din rămășițele de *Daci*: noi numai mândri ne putem cu amândouă aceste popoare, ca părinți ai noștri, atât cu cel învingător, cât și cu cel învins! Puternic a fost și unul și altul; mândru și unul și altul: neplecat și unul și altul. Și unul și altul zicend: *mai bine moarte decât rușine!* I. M.

Arestarea învățătorului N. Istrate.

Sunt trecute două săptămâni de când bravul învățător din Boiță, Nicolae Istrate, este ținut în prinsoarea din Sibiu, fără a mai fi pus pe picior liber.

Este revoltător acest caz.

Di Istrate a ținut la sărbătorile Crăciunului o predică în biserică, în care cu pilde din Scriptură și din vieța a dat învățături poporului cum să-'și iubească legea în care s'a născut și cum să țină cu toată tăria la ea.

O predică bună și nevinovată.

Dușmanul d-sale însă, scârbosul dascăl *Solgya Miklós*, de naștere Român de-acolo, care însă astăzi este un adevărat instrument al dușmanilor neamului nostru, s'a făcut și de astă-dată *coadă de topor*, și mergend la solgăbiru a pîrît cu răutate, pe bravul învățător, zicend că a ținut o vorbire ațîțătoare la ură contra Ungurilor și contra statului.

Pe temeiul păcătoasei pîre, contra dlui Istrate s'a pornit cercetare. Pe 6 Febr. a fost chemat de față la judele cercetător din Sibiu, dar' de aci a fost pus de loc în prinsoare până atunci, când se va sfîrși cercetarea. Sunt acum două săptămâni de atunci și cercetarea tot curge; 'i-sa făcut și acasă o scotocire a tuturor cele-ce le are, doar' se va da de urma vre unor hârtii „primejdioase“ ori vînzătoare, dar' firește, nu s'a aflat nimic, omul fiind cât se poate de nevinovat. E însă șicanat și chinuit, și urtul d-sale potrivit, lăpădătura neamului, *Solgya*, își va fi rîzînd în pumni, în răutatea sa.

Di Istrate e ținut așa de scurt, încât nici pe iubita sa soție nu a lăsat-o judele nici-odată să intre la dînsul și să vorbească ceva, cu atât mai puțin pe mulții domni din Sibiu și giur, ce au venit și au încercat să-'l cerceteze.

Solgăbirimea a pornit cercetare chiar și contra primarului din Boiță, care fiind în biserică, zice, nu-'și-a împinit datorința oficioasă de a-'l oprî în o vorbire ațîțătoare! — ca-și-cum judele ar avea drept să oprească pe cineva în rostirea unei predici de pe amvon?! Di jude a recurat contra pornirii cercetării.

Capetul întregii comedii o să fie, că va eși, credem, la iveală nevinovăția atât a dlui Istrate cât și a dlui primar. Dar' până atunci ei sînt năcăjiți și purtați în sus și în jos de „bunii“ și „iubitorii“ noștri slujbași, pe temeiul vorbelor unui păcătos și renegat.

„VATRA“.

Minunata foaie pentru familie, ce apare în București sub conducerea d-lor *Ioan Slavici*, *George Coșbuc* și *I. L. Caragiali*, a apărut până acum trei numeri din anul al doilea, avend numărul 3 următorul cuprins:

„Gogu și Gogușor“ de Ioan Slavici; „Inimei mele“ (poesie) de Ioan Moța; „Hipnotismul“ de Sc. A. Stăncescu; „Banca solitară“ (poesie) de George Murnu; „Prăvălia pisicii“ După Balzac; „Doina“, poesie de G. Coșbuc; „Pescarii“ (schife din viața lor) de St. Basarabeanu; „Ovreiul care n'a văzut nimic“ (din povestirile lui Hauff) de Em. Florescu; „Fel de fel“ **

Ear' chipuri sînt întrînsul următoarele: *Întoarcerea*. — *Vulpea în cursă*. — *Is-pita Sîntului Ieronim*. — *Atacul fatal*. — *Fata din străinătate*. — *Amor*. — *Mode* —

Atragem de nou și de nou toată luarea aminte a cetitorilor noștri, și-'i îndemnăm, ca toți pe cari numai îi iartă puterile, să o aboreze, căci vrednică este de tot spriginul nostru.

Într'această seară mare,
Cu străini, soro, pe cale.
Ci el numele 'ți-ar scrie
În cornuțul plugului,
Și 'n plesnița biciului.
Când cu plugul ar porni,
Ar trozni și-ar plesni,
Tot la soră s'ar gândi,
Lacrimile 'l-ar porni...
— De-ai ave, soro, ave,
De-ai ave soră cu milă,
Ea pe tine nu te-ar da,
Într'această seară mare,
Cu străini, soro, pe cale.
Ci ea numele 'ți-ar scrie
În cornuțul cătrînței
Și pe poala rochiei,
Când la nedei ar porni
Tot la soră s'ar gândi,
Lacrimile o-ar porni...
Da nu-'ți pare, soro, rău,
De portul tîu cel fetesc,
Că 'ți-'l dai pe nevestesc?
Că ș'acela-ar fi frumos,

Dar' cade cam obidos:
Mergi la jocuri tot mînată
Vini acasă tot chemată.
Dar' în portul cel fetesc,
Mergi la joc cu flori chitind
Vini acasă tot rîzînd.
Și-'ți ia, soro, ziua bună
Dela fir de romoniță
Dela fete din uliță.
Și-'ți ia soro ziua bună
Dela fir de busuioc
Dela feciorii din joc.
Și noi, soro, 'ți-o 'nchinăm,
C'un chituș de busuioc
Să fiți tineri cu noroc.
Și noi, soro, 'ți-o 'nchinăm,
C'un firuț de romoniță
Să fiți tineri cu credință.
Și noi, soro, 'ți-o 'nchinăm,
'Ți-o 'nchinăm cu sănătate.
Cruciș, soro, peste masă
Să ese cuscrii din casă
Te du soro, sănătoasă!...

Lupta în comune.

Concetătenii nostri sași încă nu sînt peste tot locul oameni buni, că unde pot, ne dușmănesc și caută să ne strice. Pentru aceea e de lipsă ca să privim bine ce fac și ei, și să-i oprim când vreau să ne facă nedreptate. Așa s'au încercat ei lungă vreme și cu bun noroc în Călnic. Dar' se schimbă și norocul, și s'a schimbat și norocul lor în Călnic. Dovadă că bine e când oamenii se trezesc e și scrisoarea de mai la vale, scrisoare ce dorim să fie indemn pentru toți cei din satele unde sînt și Sași, ca acolo unde au dreptate: se nu lase nici cât e negru sub unghie din dreptul Românilor, și să ne scrie și nouă totdeauna despre ce s'a întemplat. Eată scrisoarea din Călnic:

Călnic, în Februarie 1895.

Onorată Redacțiune!

Cu finea anului 1894 s'a întemplat înoirea comitetului comunal în Călnic, unde avem cu 30 familii mai mulți Români ca Sași. Aci însă până acum mergea treaba la alegerile comunale tot după placul Sașilor. Acum însă după ce s'a publicat că în cutare zi va fi alegerea de comitet, harnicul și neobositul învățator *Vasilie Rehocean* în conțelegere cu parochul și alți fruntași, s'a pus pe lucru, a adunat pe toți Români laolaltă și li-a spus se țină cu toții laolaltă la alegere, să mai lase pe așa numiții de ei „stăpâni” sași, și să se arete și ei ca Români. Oamenii buni au ascultat și sosind ziua alegerii și venind dl pretor *Hentes* la alegere, Români unul ca unul au votat pentru propușii lor în comitet și așa a eșit ei aleși spre marele năcaz al Sașilor.

Dar' Sașii s'au necăjit rău că adevărat cum se-i poarte acum așa numiții lor „colibari” de nas, și cărna comunei se o aibă pe viitor ei, și de aceea au recurat contra alegerii, zicînd că dl preot al lor n'a știut despre alegere și n'a fost acasă, ce de altfel nu-i drept.

În urma recursului a venit dl prim-pretor *Dörr* (Sas) afară în comună și n'a aflat nimic rău, dar de dat dl prim-pretor tot li-a dat drept la ai sei. Români au recurat la comitat, însă dl comite-suprem a nimicit alegerea pe cuvînt că preotul sas n'a știut de alegere și n'a fost acasă, și alte fleacuri.

Să va face alegere nouă.

Nădăjdum însă, dle redactor, că Români din Călnic avînd în frunte conducători harnici ca pe dl preot și învățator, vor ști fi la locul lor și la a doua probă, și nu se vor lăsa să cadă. Să fie numai toți acasă și să meargă la alegere. *Nimenea să nu se tragă înapoi!* Cinstea lor va fi de vor eși biruitori, și tot cinste le va fi chiar și când s'ar întempla să cadă, dar' și-au făcut datorința cu românească dragoste!

Unul pentru toți.

Pentru scumpii întemnițați.

— Din *Huaseu* (comitatul Bihorului) ni-se scrie, că în ziua de Sfântul Ioan și acolo s'a slujit d-zeasca liturgie pentru iubiții nostri bărbați naționali închiși. Mai multe femei în frunte cu *Elisaveta Vicașiu*, au fost care au dat liturgia. Locuitorii comunei, zice trimițătorul acestei știri, sînt buni creștini, și cercetează sfânta biserică; în ziua sf. Ioan Botezătorul însă, au fost la biserică un număr

de popor cu mult mai mare ca de altă-dată, căci înțeleseseră, că se va sluji liturgie pentru cei iubiți de dinșii.

— La 15 Faur st. n., s'au dat în *Teure* slujbă d-zească pentru întemnițații nostri, de către *Elisaveta Borgovan*, *Maria Briciu*, *Irina Sabo*, *Maria Sabo*, *Varvara Sângeorsan*, *Maria Sângeorsan*, *Floarea Gavrilaş*, *Maria Lorințiu* și *Dochia Sabo*.

— În *Sărata* au dat liturgii pentru iubiți întemnițați următoarele evlavioase creștine: doamna *Elena Lupea*, preoteasă văduvă, *Maria Calefar*, *Paraschiva Teasiu*, *Maria Oancea*, *Susana Oancea*, *Maria Comanicu*, *Maria Stoica*, *Susana Căndea*, *Ana Cepos*, *Eva Cepos*, *Ana Comșa*, *Ana Marcu*, *Ana Pralea*, *Maria Răduț*, *Maria Pralea*, *A. Calefar*, *Maria G. Onescu*, vîd. *Măriuca Pralea* și *Elisaveta Stanciulea*.

Mândria noastră.

Fericiti cei persecutați pentru dreptate, că acelora este împărăția cerurilor.

Din cartea vremii, care este plină de întemplările strămoșilor nostri cetim: că străbunii nostri au trebuit să îndure multe și grele suferințe, numai din cauză că au voit ca adevărul să învingă și nedreptatea să fie stîrpită, — un scriitor străbun zice: „Cât de greu a fost a întemeia neamul roman”. Despre aceste greutăți ne spune și leagănul nostru, vechia Romă, de unde prin multe lupte și greutăți, ne-a plîntat aici *Traian* pe aceste plaiuri frumoase, munți bogăți, văi roditoare și câmpuri întinse. Am trăit înmormîntînd peste 1700 de ani în vecinicia vremii, am trăit prin mari și multe greutăți apărînd cu bărbăție vatra și moșia; dar' am trăit fiind credincioși țerii, pe care în multe rînduri am apărat-o noi prin străbunii nostri, până din sângele acelora s'a îngrășat glia pămîntului și din această grăsime a răsărit iarba stufoasă.

În firea noastră este răsădit un jurămint scump, un jurămint atît de prețios, care dela pieptul mamei, din culcușul leagănelui îl ducem în viață ca o moștenire sfîntă: „că a trăi jelind națiunea nu ne ajute D-zeu”.

Și că aceasta așa este, nimenea nu o poate trage la îndoială. Lupta pentru adevăr și dreptate își are jertfele sale și încă niște jertfe foarte prețioase. Dacă străbatem mai afund în tainele vremii și ale împrejurărilor, atunci aflăm că aceia ce s'au jertfit și au primit cu bărbăție golirea păharului plin de pelin prin temnițele grele, aflăm că pentru aceia poartă ei jugul și beau amarul, ca fiilor și nepoților să le poată câștiga viață mai plăcută.

Astăzi, când ne apropiem la capătul vecului al optprezecelea; când în toată lumea se vorbește de libertate și frățietate; când nu mai aflăm altă țeară unde ar suferi martiri: trebuie să fim mândri că în această lumină de cultură, numai noi mai avem pentru întrebări de drept și dreptate robi în temnițe.

A noastră este mândria, — a lor este suferința.

Dar' nici o suferință care a avut isvorul seu din adevăr n'au rămas fără învingere și răsplată, aceasta o adevărește deplin suferința lui *Isus*, sf. *Petru* și a creștinismului. Când pe câmpiile frumoasei *Italia* și pe ulițele late ale *Romei* se jertfeau mii de martiri, istoricul *Tertullian* cu mirare zise: „din sângele vărsat al creștinilor se pare că răsar alții peste noapte, ca bureții”.

Astăzi se poate că D-zeu însuși voește să ne cerce tăria, credința și convingerea noastră,

când nu mai auzim alta decât: unul a primit ca pedeapsă 5 ani, altul 3, alții 8 luni, alții 5 zile temniță. De câțiva ani încoace avem o adevărată listă despre oameni și locuri, în cari sînt constrînși frații nostri a schimba viața casnică și a se învăța cu regulile temnițelor.

Prin aceste neteziri din partea celor puternici, nu-i vorba, singuraticii au amare și grele zile; dar' peste tot aduc mare folos, căci ne zugrăvește înaintea noastră lupta creștinismului, contra învățăturilor greșite.

Ne dau o oglindă înaintea noastră despre virtute și tărie, la care privim cu drag. Astăzi pentru noi *Seghedinul*, *Vatul* și *Clujul* sînt niște locuri foarte însemnate, la cari gîndind ne cuprinde un simțămînt de pietate. Astăzi martirii întăresc pe cei slabi în credință, și totodată lătesc dorul de-a fi părtași suferințelor lor. Fiecare Román e fălos să poată mânca pâinea de martir, știind că suferă pentru dreptatea de care este vrednic tot omul pe pămînt. Astăzi abia mai este casă și colibă, în care să nu se vorbească cu oare-care plăcere despre martirii români, în revărsatul ziorilor și la apusul soarelui plugarul român la vatră și masă despre ei vorbește. Părinții spun la copii, mamele la fiice: că fără a pofti ajutorul lui D-zeu celor robiți, nici când să nu pună capul la odihnă; pentru-că aceia prin suferință doresc a răscumpera adevărul și dreptatea pentru popor.

Prin sate bătrânii trecuți prin multe lupte, cum e și moșul *Herlea*, zic: „iubiți fii și nepoți, semnul vremii ne arată, că trebile au să dea și spre bine, căci domni au luat jugul de luptă, ei duc carul, noi numai să-l împingem cu toții, că așa va fi scos din mol. Vedeți cum stau prin temnițe departe de casă și moșie, din atîta bunătate și bine, numai iubirea de adevăr și neam i-au putut face să suferă.”

Chiar în năcazurile zilnice poporul din brazda multor greutăți își află mîngăiere, zicînd: dacă sufer domni nostri amarul vieții și multe greutăți în temniță, mai putem și noi purta nelegiuiri aici pe afară, „că nu poate fi mai mare învățăcelul, decât învățătorul.”

Și când străinii își bat joc de acești fruntași poporul cu oare-care fală le răspunde: „ce, — voi n'aveți luceafări, numai lumini de seu”, mândria noastră sînt ei și: „acelora este împărăția cerului, că sufer pentru dreptate.”

I. Costin, preot.

Prea frumoase fapte.

Din *Abrud* primim următoarele știri pe care cu plăcere le publicăm, ca pe niște vestitoare de bine:

Onorate dle Redactor!

„Reuniunea femeilor române din *Abrud*, *Abrud-sat* și *giur*”, precum eunoscut este, susține din propriile sale mijloace, o școală română de fete, în *Abrud*.

Neajunsurile zilnice cer jertfe materiale, cari trec preste puterile cercului restrîns al publicului român, pe al cărui sprigin se razimă reuniunea, așa încât numai cu mare cumpăt și încordare și din venite nesigure se susține încă bunăstarea ei.

Între asemenea împregiurări, indemnăți de adevărată dragoste de neam, cu nemărginită dărnicie a sărit întru ajutorul acestui așezămînt, prea stimata doamnă *Iuliana Vasu* și prea stimatul domn *Ioan Vișia*, mari proprietari în *Abrud*, și spre a asigura viitorul școlii numite, au dăruit reuniunii femeilor române, cu drept de proprietate, o casă prea

frumoasă, cu o ridicătură, în apropierea pieței, ca să se folosească de local pentru școală.

Faptul nobil vorbește însuși.

Comitetul reuniunii în fața acestei nobile dăruiri, își împlinește o sfântă datorință, aducând și pe calea aceasta cea mai calduroasă mulțumită mobililor dăruitori, și dorindu-le, că fapta care le-a scris cu litere de aur numele în istoria reuniunii femeilor române de aici, să fie răsplătită prin recunoștința tuturor aceluia, cari din neam în neam se vor împărtași de fructele binefacerii săvârșite.

Dumnezeu să-i țină la mulți ani!

Asemenea datorește Reuniunea recunoștință prea stimatului domn *Mihailu Cîrlea*, notar public în Abrud, care a făcut toate documentele (scrisorile) de lipsă la dăruirea de mai sus și întabularea dreptului de proprietate, *gratuite*.

Abrud, la 6 Februarie 1895.

Comitetul reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și giur.

Anna Filip,
presidentă.

Alexandru Ciura,
secretar.

Din legile noastre.

— Legea despre economia de câmp. —

Cap III.

Despre prăsirea vitelor.

§. 24. Prin legea de față nu se schimbă întru nimic cercurile așezate de ministrul de agricultură, pentru prăsirea de vite cornute, adecă acele rîndueli date, că în ce parte de țeară prăsirea cărui fel de vite să fie spriginit. Autoritățile (mai marii) judecătorești pot însă schimba cercurile de prăsire de acum, potrivit-le împrejurărilor schimbate ale locului, și adecă întocmind un regulament (în drumariu) anume spre acest scop. Un astfel de regulament intră însă în vigoare numai după ce el a fost întărit din partea ministrului de agricultură. — Cercurile de prăsire a cailor, le așează ministrul, luând în socoteală sfatul mai marilor din locurile cutare.

§. 25. Autoritățile (mai marii) judecătorești vor hotărî, că în cutare ținut la câte vite născătoare (de parte femească), câți masculi (tauri, armăsari, veri etc.) să se aducă? Despre câștigarea masculilor ce să folosesc în comun (de obște) și despre îngrijirea lor, poartă seamă comuna s'au comitetul de administrare (mănuire) a averii cutare. Tot comuna îngrijește, ca numărul recerut de masculi să fie câștigat în vremea prescrisă prin §. 26 al legii de față.

Dacă comuna nu-și plinește datorința sa aceasta, atunci mai marii locului, în conlucrare cu comisia agronomică (de lucrare a pământului) din acel cerc, vor îngriji ei pe cheltuiala comunei, de aducerea aceluia.

§. 26. Pentru câștigarea (aducerea) de masculi (tauri, armăsari, veri etc.) se pun următoarele termene, dela intrarea în viață a acestei legi: privitor la cai, întrucât stavele de stat nu ar avea încă destui armăsari, ca termen se pun: 10 ani, la vitele cornute 4, și la oi și porci 2 ani.

În timpul acesta, mai marii judecătorești, ascultând părerea comunelor și luând în socoteală starea lor materială, vor hotărî că pe rînd care comune în care an e datoare a-și aduce numărul recerut de masculi. Că întrucât cutare comună e a se scoate de sub îndatorirea aceasta, cei chemați vor face din când în când arătare la ministru, și acesta va hotărî.

(Va urma.)

SCRISORI.

Răspuns.

Vaș (prinsoarea de stat) 1/13 Febr. 1895.

Stimatei doamne „membru al Reuniunii femeilor române“ din Mediaș și jur, la „o întrebare“ aparută în aceasta mult prețuită foaie, nr. 5.:

Cu privilegiul adunării generale a numitei reuniuni, care se va ține la Duminecă Tomii, îți voi da dovezi pipăibile, stim. întrebătoare, că comitetul reuniunii a ținut ședință în 1894, că conducerea treburilor reuniunii e în sarcina „bărbaților de consiliu“, că acești bărbați ca oameni cari au cunoștințe despre cele întemplate în Boița și în alte locuri, cari au cunoștință de strajnicile porunci hieronimicești, ca sfetnici cu minte și cu băgare de seamă, au corăspuns chemării lor. Te voi încredința că controla și cassa reuniunii se află în mâni cinșite, și atunci îți voi da dovezi, că reuniunea serioasă sau în chip primejdios, nu a fost și nu e atacată, din contră cu pași repezi înaintează spre intruparea scopului ei.

Fii liniștită doamnă, dar tot-odată și răbdătoare încă până la Dumineca Tomii, cum ai răbdat vr'o 5—6 ani de când te cunosc Mediașeni. Stăruiește cel puțin de azi începând, a da dovezi că ești vrednică de a fi presidentă, căci dovedind aceasta, eu însuși Te voi propune.

Dionisie Roman,
soțul actualei presidente.

Alegere de notar.

Nădlac, 12 Februarie 1895.

Onorată Redacțiune!

În comuna Nădlac (comitatul Cianad) la 30 Ianuarie n. a. c. s'a întemplat o alegere de notar comunal. Poporul slovac în număr de 7000 suflete doria, că acest post să fie cuprins de un Slovac, căci slovac a fost și cel dinainte. Spre scopul acesta a rugat pe confracții români, ca să le dea mână de ajutor la reușita candidatului lor Slovac, dl Baici, unul din cei mai vrednici notari ai comitatului. Poporul român, având în vedere înfrățirea dintre el și poporul slovac, cu care deopotrivă pătimește, numai decât a făgăduit ajutorul său.

Comitetul comunal s'a grăbit apoi a trimite o deputațiune la protopretorul din loc, ca să-l roage să iee în socoteală dorința și obiceiul de până acum din Nădlac, că din trei notari ce se află în comună, să fie unul slovac, și să pună în candidație și pe doritul Slovacilor și Românilor. Dl fisolgabirău însă a zis, că el va candida pe acela ce-l va afla mai vrednic, și care va sta mai departe și de unii și de alții, *adecă pe un fidan*.

Dela publicarea concursului au început a mizguli printre popor spre a-l ademeni pe partea Jidanului, dar' poporul român de aici, mândru de numele de Român, împreună cu cel slovac, nu s'a lăsat amăgit.

În ziua alegerii fisolgabirăul a pus în candidație pe Jidanul său iubit și pe un notar ungar, de tot necunoscut poporului, și pe un al treilea tot Ungur.

Văzând că nu-i și nu-i ce face, Românii și Slovaci și-au zis, din trei rele, luăm pe cel mai mic, și ca să scape de lipitoarea jidănească, au ales în contra voinței solgabirăului, pe Ungurul Lantoz, pe care îl cunoșteau a fi de altfel om de treabă, bun.

Vorba e, că dorința popoarelor noastre în seamă luată n'a fost, și noi aceasta ni-o însemnăm și o ținem minte! *Un martor*.

Concert și joc.

Toracul-mare, 2 Februarie 1895.

Dle Redactor!

Corul vocal bisericesc gr.-or. român din *Toracul-mare*, a dat la 30 Ianuarie v. un concert împreună cu joc. Concertul s'a început la 8 oare seara, sub conducerea bravului învățător *Iuliu Rașa*. Toate punctele programului au reușit deplin și au fost aplaudate de puascultător, încât unele au trebuit repetate.

Petrecerea a fost foarte însuflețită.

E de însemnat, că pentru a ajuta la reușita cât mai bună a petrecerii, Românele noastre nu s'au dat îndărăt dela muncă și osteneală, împodobind sala de joc cu cilime cari de cari mai frumoase. Petrecerea a durat până dimineața la 7 oare.

Au intrat bani de tot: 84 fl.

Aducând acestea la cunoștința on. publicetitor, nu pot retăce nici aceea, că învățătorii nostri P. Avramuți și N. Onciu nu numai că dela început au lucrat contra întăririi corului nostru, prîndu-i la comuna politică, că de aceea se adună în școală, ca să facă politică contra stăpănilor mai înalte, în urma căreia domnul conducător al corului a fost făcut băgător de seamă din partea antistiei. Avramuți apoi înșelându-se în credința, că corul se va desface în urmarea arătării lui, îndată-ce a înțeles, că e pusă ziua pentru ținerea concertului, s'a dus la judele comunal și l-a rugat să întrevină la mai mari, pentru a împedea acea petrecere, dar' a venit înapoi rușinat de primar. Neputându-și stămpăra astfel focul, în înțelegere cu fostul notar P. Daju și cu învățătorul N. Onciu, au făcut arătare la solgabirău, că în comuna Toracul-mare se va da o petrecere, întrebuițând tot felul de minciuni, că doar' va împedea. Laudă și onoare însă dlor Chorbe (notarul), Ioan S. Secoșan și T. Cioban vice-notar, pentru spriginul arătat cu acest privilegiu, căci fără ei, în urma atâtor denunțări, ni-se putea întempla să fim opriți a da un nevinovat concert și petrecere.

Torăceanul.

CRONICĂ.

Corporațiunea industrială din Satu-nou a ținut adunarea sa cea mare (generală) în 10 Februarie a. n. c., la care însă din 58 meseriași români abia 16 au fost de față, pentru care lucru trist cei cari nu au venit la adunare vrednicesc aspră dojană. În această adunare s'a ales de președinte al corporațiunii: Constantin Malița, rotar; notar: P. Stoica, membrii în antistie: Alois Rakicsics, Stefan Negrul, Ioța Ferencovici, Pavel Negrul, Ieftimie Sudom, Vasile Ochian, Svetozar Modoșan, Russu Moilă, Ioan Roșul. Constantin Rusovan, Milan Vesselinov, Ioan Gavrilov, cassar: Pavel Birdean, controlori: Ilie Zăeț, Ioan Bogdan și Tima Koics. Din darea de seamă de pe anul 1894 aflăm că: averea corporațiunii este 447 fl. 17 cr., antistia a ținut în anul trecut 12 ședințe, comisiunea de împăciuire a ținut 4 ședințe, au intrat în lucru 86 sodali, au eșit din lucru 58 sodali, ear' învățăcei au fost la sfîrșitul anului 41. Corporațiunea a avut 117 membri și din isprăvile ei e vrednică de amintit aceea, că a stărut să se înființeze în Satu-nou o școală de țesut, ear' ministrul de comerț a dat deja poruncă să se înființeze aceea școală.

Danie. Bătrânul *Iosif Morariu*, îmbătrânit ca învățător în *Feldioara*, a dăruit pe seama bibliotecii școlare de acolo, un juger de pământ din averea sa, din venitul căruia să se cumpere cărți pentru copiii săraci din clasa III. și IV. *Frumoasă faptă!*

Petrecere însuflețită. Din *Chitighas* ni-se scrie, că la 28 Ianuarie, a fost acolo o petrecere foarte însuflețită, pusă la cale de corul plugarilor români de acolo, cu cântări frumoase naționale și apoi cu joc. S'a cântat „*Hora dela Grivița*“, „*Deșteaptă-te Române!*“ și altele. Petrecerea a fost foarte însuflețită. Niște Unguroaice din comună au jucat și ele toată noaptea cu coriștii la Hore și Ardelene, lucru mare.

Un răspuns. Privitor la cele cuprinse în *Cronica* noastră din numărul 4 sub titlul „*Din Doman*“, primim dela membrul sinodului parochial *Corneliu Franțiu* un răspuns mai lung, în care spune că alegerea de învățător s'a întâmplat în rîndueală: S'a publicat concurs în „*Foaia Diecesană*“, s'a vestit alegerea în sat înainte cu 8 zile, și încă odată în ajunul alegerii, ear' în Dumineca de alegere abia vre-o 40 de inși au venit la biserică, și după liturgie s'a purces la alegere. E drept că o parte din cei de față n'au voit să voteze, ci au eșit din biserică, ear' cei-ce au rămas au votat și a reeșit dl *Gerguța*. Că n'au venit oamenii să voteze și să aleagă, dacă nu le place de acesta, pe un altul din cei 4 candidați, a cui e vina?

O plângere. Economul *Nicolae Todoran* din *Pianul-de-jos*, ne trimite o scrisoare, în care se plînge contra dlor învățători de acolo, care dela Botezul Domnului încoace nu mai cântă cu corul în biserică și nici probe de cântări nu mai țin, că nu știu de ce s'au mîniat pe coriști, și e teamă că o să peardă corul de tot, de unde până aci totdeauna corul cânta spre bucuria și plăcerea satului.

Petrecere veselă a fost la 10 Febr. în *Seliște* (comit. Hunedoarei), la care au luat parte mai mulți domni dela băișagul din *Băiță*. La mijlocul nopții, 12 oare, în sală s'a bătut toaca de lemn, musica a încetat, toți dnii și d-nele s'au pus la masă. La 1½ s'a bătut toaca de fer, s'a început earăși jocul. Sala a fost îndesuită.

Dascăl vînzător! Din comuna *Var* (lângă *Caransebeș*) ni-se scrie, că acolo se află un învățător cu numele *Ianăș Balint*, căruia numai pîntenii îi lipsesc, ca să fie deplin. Învățătorul *Balint Ianăș*, a pîrît în zilele trecute pe bravul preot de acolo, la judecătoria cercuală din *Caransebeș*, că ar fi vătămăț onoarea dlui vico-comite al comit. *Carăș-Severin*, ocărînd portretul aceluia. Anume lucrul s'a întîmplat așa: Mergînd preotul la comună nu știu în ce cauză, vede pe învățător arătînd portretul acela pruncilor, și așadară cugetînd că acel portret este al lui *Kosuth*, poate să fi zis ceva, dar' pîntenatului nu 'i-se cădea să fugă pe la *Uguri* la pîră, câtă vreme se ține a fi Român, și trăește din pâinea ce poporul român 'i-o pune pe masă.

Fie-i rușine!

Concert și joc. Corul vocal gr.-ort. român din *Sân-Nicolaul-mic* sub conducerea dlui *Simeon Muntean*, dă la 11/23 Februarie 1895 în ospătaria „*I. Pillar*“, un concert împreunat cu joc. Începutul la 7½ oare seara.

Noue cărți de școală. În editura librăriei „*Nicolae Ciurcu*“ în *Brasov*, au apărut două cărți nouă pentru școalele populare: *Abeccdarul și întâia carte pentru deprinderea limbii maghiare în școalele populare române* întocmită după planul ministrului de învățămînt de *Vasile Goldiș*, profesor gimnasial și *Francisc Koos*, inspector școlar în pensie, prețul 20 cr.— și „*A doua carte pentru deprinderea limbii maghiare*“ — de aceiași autori, prețul 25 cr. Se pot cumpăra și dela „*Institutul Tipografic*“ din *Sibiu*.

— Dl *Titu Budu*, vicarul gr.-cat. al *Maramureșului*, invită pe onoratul cler să se prenumere la cartea ce voește a o scoate de sub tipar, numită „*Vieța sfinților*“, prelucrare după scriitori bisericești catolici. Va eși în trei tomuri, pe vre-o 70—80 coale tipărite, și va costa 4 fl. 50. A se adresa autorului în *Sus-Șugatag* (p. *Akna-Sugatag*).

Concert. Corul vocal din *Sân-Nicolaul-mic* (comit. *Timișoarei*) a arangiat un concert cu joc și „*Călușerul*“, a doua zi de *Crăciun*, sub conducerea dlui *I. Muntean* (din *Murány*). Deși 'i-a fost aceasta întâia încercare a corului, dar' a isbutit foarte bine, mulțumită conducătorului, care în timp atât de scurt a făcut un spor frumos. „*Călușerul*“ a fost bine jucat, și costumul național a încântat și pe străini. Concertul a fost cercetat de săraci și de bogați, toți în haine de sîrbătoare. Străini ne-au cercetat: d-șoara *Câmpean* (din *Cuvin*) și *Adamovici*, d-na *Godrean*, *Vinter*, *Binchichi* (*Păncota*). Mai mulți dni din *Arad* și coriști din *Micalaca*.

Cu acest privilegiu au încurs supra solvirii *G. Roman*, preot 1 fl. 50 cr., *V. Adamoviciu*, *Herold Rezső* câte 1 fl., *F. Leuca*, *I. Binchici* și *T. Marcu* câte 50 cr., *Hesz M.* 30 cr., *Hedesan* și *Budai* câte 10 cr. — Sîma întregă încursă a fost 71 fl. 40 cr., care după detragerea tuturor speselor, s'a întrebuițat pentru ajutorarea pruncilor săraci din loc. În numele comitetului arangiator.

Sân-Nicolaul-mic, 12 Febr. 1895.

G. Adam,
cassar.

Carte nouă. La 25 Februarie a. c. va eși de sub tipar la *Ig. Hertz*, în *București*, un volum de „*Versuri*“ de *Dem. Moldovan*, cu numeroase și alese chipuri, va costa 3 lei (3 coroane).

Cununie. Dl *Nicolae Roman*, teolog absolvent din *Luncoiul-de-sus*, 'și-a sîrbat la 9 Februarie v. în biserică din *Hertegani*, cununia cu d-șoara *Aneta Moga*.

Convocare. Despărțămîntul *Peșteș* al „*Reuniunii Învățătorilor Români gr.-or. de sub districtul Oradea-mare*“ își va ține adunarea sa cercuală Joi în 9/21 Martie a. c. (Sf. 40 Muc.) în sala școalei române din *Bucea*.

Nou cor de plugari. Din *Șeica-mare* ni-se scrie: Sub conducerea vrednicului învățător *George Săbău* s'a înființat și aici un prea frumos cor bisericesc alcătuit din plugari și întocmit pentru ambele biserici române gr.-cat. și gr.-orientală.

Afară de acestea dl învățător împreună cu tînerul *Zacharie Dobrota* 'și-au dat și-'și dau silință a face pe poporul nostru român să cunoască toată cauza noastră națională; asemenea învățîndu-'l mai departe a cânta celea mai frumoase doine și cîntece naționale românești.

R Î S.

Intr'o si un om se îmbătase rău și se răzîmase de un arbore.

Un polițist vîzîndu-'l se apropie de el și îi zice rîstît: Ce mă bețivule, nu te duci acasă să te culci?

Omul împletecîndu-'și limba în gură răspunde: Eu ved cum se tot învîrtesc casele pe dinaintea mea și aștept să vină și casa mea să mă suiu în ea să mă culc....

Un unchiu întrebă pe nepoțelul său:

— *Nepoțele, cum ai sfîrșit examenul?*

— *Bine, răspunde băiatul, am știut mai mult ca profesorul.*

— *Cum așa?*

— *Bine, eu trec în clasa a treia și profesorul rămîne tot într'a 2-a.*

Un sărac eși înaintea unui domn, cerîndu-'i 2 cr. să-'și ia pâne.

— *Fugi d'aci că n'am schimbat!*

— *Nu face nimica, boierule, vî dau eu înapoi, îi răspunde săracul.*

De *M. Călin. Sadu*.

Mucrina, femeea unui Țigan a înțeles că omul atunci e mort, când îi ese sufletul. Când a fost să-'i moură băiatul i-a zis:

— *Strînge din dinți draguțule să nu poată eși sufletul.*

— *Băiatul a tot strîns. la urmă vîzînd că nu mai poate ține gura închisă, a deschis gura zicînd năcăjit:*

— *Noa du-te pînd la dracu!*

POSTA REDACȚIEI.

D-sale Ș. D. în P. La „*Librăria Institutului Tipografic*“ din *Sibiu*, se află de vînzare și „*legea despre pensionarea învățătorilor*“, costă 1 fl. Procură-'ți-o și afli într'însa îndrumările ce-'ți lipsesc.

D-sale N. C. în F. Aici nu-'ți putem da sfat. Cine ce să facă cu doi copii așa mici? Rămîne să 'ți-'i crești D-ta cu grige, ca un părinte bun, ear' când sînt măricei, să-'i dai la meserii.

D-sale N. N. K. în Boholt. Pas pe 15 zile poți căpeta ori-cînd dela casa comitatului, dela proto-notarul comitatului (*fűjegyző*). Ear' pe un an trebuie să aștepti mai mult după el, că-'ți vine dela minister. Poți însă merge cu cel de 15 zile, ear' în Țeară te duci la consulatul auto-ungar de care ești mai aproape, și te rogi pentru prelungirea lui, și 'ți-se face. Ce plată poți avî? După-cum e slujba ce vrei să faci și după cum ești D-ta. La toată întîmplarea îți merge mai bine ca la noi. Sînt banii mai ieftini ca aici.

D-sale N. M. în A. Scrie pentru medalii, d-șoarei *Marioara Tulia Stănescu* în *Brașov*. Cartea cum s'o cureți, atîrnă dela felul cu ce e mînjită. Făr' a o vedî, nu 'ți-am putî da sfat. Hîrtii de epistolă cu inscripția „*Totul pentru națiune*“, cere la „*librăria Institutului Tipografic*“ în *Sibiu*.

Dlul *I. O* în C. Apoi da. Unde, ca la D-voastră, patimile nu se pot stăpîni, ne putem aștepta la lucruri foarte dureroase, despre cari vom fi vestiți sub firma: „*s'a spart răbdarea acestui popor*“... Noi nu zicem că învățătorul de acolo e cu stea în frunte, dar' vezi D-ta, sîntem mai aplicați să iertăm ori-cui un păcat omenesc, de cât unul național. ear' noi socotim drept un păcat național ori-cui, a recurge pe la dușmănoșii nostri slujbași maghiari, pentru a întrevîni în treburi de-ale noastre bisericești și școlare! Luptă D-ta pentru vindecarea rîului pe calea sa, pîrî mai marii nostri, și noi vom fi cei dintîi cari te vom lăuda din toată inima

Dlul *Mihai Păcășan* în B.-Comloș. În numărul vîrtor; ca să putem desbate nițel tema cu corespondențele false. Pentru acesta a sosit prea tîrziu.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciocnea**
Proprietar: **T. Liviu Albin**.

LOTERIE

Trageroa din 17 Februarie n.

Budapesta: 35 77 86 79 75

Trageroa din 20 Februarie n.

Sibiu: 86 53 64 26 31

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.

ROMAN

DE

GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

Institutul Tipografic în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la Institutul Tipografic:

AL X-lea PROCES

AL ZIARULUI

„TRIBUNA“

ȘI

O PREFĂȚĂ RETROSPECTIVĂ.

Desbaterile urmate înaintea curții cu jurați în ziua de 17 Martie n. și anume: Discursul de acuzare și replica procurorului Dr. Aurel Lazar. Răspunsul și duplica de apărare a dlui I. Russu Șirianul, — precum și articolul înscriminat și cerea de punere sub acuzare a ziarului „Tribuna“.

Prețul 25 cr. sau 60 bani.

Foaie ilustrată pentru familie

„VATRA“

sub direcțiunea

dlor **I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc.**

Această revistă ilustrată este dirijată de unii dintre cei mai apreciați scriitori români, cu menirea de a oferi onor. public cetitor român, cele mai bune scrieri ale celor mai talentați scriitori români din toate părțile locuite de Români.

Trebuia în sfârșit o foaie, care să ocupe un loc de cinste pe masa fiecărei familii românești.

Nu va fi cruțată nici o jertfă pentru atingerea acestui scop; grija de căpetenie fiind a nu lăsa să se strecoare în această revistă nimic nepotrivit cu tradițiile neamului nostru și cu moravurile familiei.

Cele mai bune romane, povestiri, poezii etc. originale și alese, vor ocupa primul loc și numai întâmplător în al 2-lea rând traducțiuni. Toate însă în cea mai curată, mai aleasă și mai frumoasă românească.

Artele, știința, recenziunile teatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, toate își vor avea coloanele speciale rezervate în această foaie, cu competență și cu onestitate redactate.

Nici viața casnică nu va fi neglijată: Sfaturi bune din punctul de vedere al educațiunii, higienii, îmbrăcăminte, a traiului economic, felurite îndrumări folositoare economiei casei, vor fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vor fi alese pe cât e cu putință din istoria neamului nostru, copii după tablourile artiștilor noștri și a celor străini, vederi felurite din țeara noastră și de pretutindena unde locuiesc Români.

În aceste condițiuni se va prezenta onoratului public român, foaia ilustrată pentru familie

„VATRA“

ca un mărgăritor al literaturii noastre naționale, și va apărea de 2-ori pe lună adică 24 fascicule pe an de câte 4 coale 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețul abonamentului pe un an este:

Pentru Austro-Ungaria: coroane 24. Pentru țerile Uniunii-Latine: fr. 24.

Vânzarea cu numărul: **coroane 1.10** (Austro-Ungaria), **franci 1.10** (țerile Uniunii-Latine).

Subsemnatul vă roagă să primiți cu simpatie apariția acestei publicațiuni românești, și să-i asigurați continuitatea prin binevoitorul d-voastre sprijin, abonându-vă la ea.

Abonamente se primesc și în librăria „Institutului Tipografic“ Sibiu, Strada Măcelarilor Nr 21.

Cu deosebită stimă:

C. SFETEĂ,

librar-editor. — BUCUREȘTI.

[476] 23—30

Cel mai gustos, unicul sănătos și totodată | Unicul sănătos surrogat pentru boabe de cafe, recos-
cel mai ieftin adăos la boabe de cafe este: | mandat de medici pentru femei, copii și bolnavi este:

KATHREINER
CAFÉ DE ORZ KNEIPP

Cel mai curat produs natural
în grăunți întregi.
Falsificarea prin amestecături
decît dără imposibilă.

În fiecare loc de căpătat: $\frac{1}{2}$ Kilo cu 25 cr.

„Kathreiner“

Un băiat,

care voește a învăța mo-
răritul, se primește la

Nicolae Lazar,

[767] 1-3 morar în Orlat.

În editura „Institutului tipografic“
a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de

D. COMSA,

membu în comitetul central al „Reu-
niunii române agricole“.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Institut Tipografic T. L. Albini în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călimdarul Poporului

pe anul comun

1895.

Cuprinsul: Călimdarul astronomic și bise-
ricesc, cu povețe economice pe fiecare lună. —
Cronologie pe anul 1895. — Genealogia dom-
nitorilor europeni. — Posta. — Corespondența
telegrafică. — Raportul între măsurile noue și
vechi. — Scara timbrelor. Autoritățile biseri-
cești române din Ungaria și Transilvania. —
Văduvele, de Delavrancea. — Moțul și
Domnul, de Ioan Vesa, învețător. — *Eco-
nomic*: Ceva despre stăpînire omidelor; Sirop
de smeură și de cireșe. — *Poesii*: Cu flori
cu ramuri verzi, (Dedicație martirilor noștri)
de P. Dulfu; Lupta vieții, de G. Coșbuc. —
Partea hazlie: Oala cu lapte; Anecdote; Răs-
puns încurcat; Ghicitori. — Tîrgurile din
Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. —
Inserate.

Numai 20 cr. exemplarul.

Cu trimiterea pe postă 23 cr.

Institut Tipografic T. Liviu Albini.

VICTORIA

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII ÎN ARAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari prin aceasta se invită conform §-lui 17 din statutele in-
stitutului la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad la 10 Martie 1895 st. n. la 10 oare înainte de amăzi
în localitățile institutului (calea Archiducele Iosif nr. 2).

Obiectele:

[768] 2-2

1. Raportul direcțiunii, bilanțul anului 1894 și raportul comitetului de
supraveghere.
2. Stabilirea bilanțului și distribuirea profitului curat.
3. Proiectul de statute pentru fondul de pensiune al funcționarilor.
4. Investirea comptabilului-șef Savu Raicu cu dreptul de a sigura firma.
5. Alegerea de trei membri în direcțiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acționari, care doresc a participa la adunarea generală în persoană
sau prin plenipotențiați în sensul §-lui 22 al statutelor, sînt rugați a-și depune
acțiunile eventual dovezile de plenipotență la cassa institutului cel puțin cu 24 oare
înainte de adunarea generală.

Arad, la 14 Februarie 1895.

Direcțiunea institutului.

Contul bilanțului:

Active:		Pasive:	
Cassa în numerar	24221 60	Capital social:	
Bon în Giro-Conte	123 95	3000 acțiuni à 100 fl.	300000 —
Cambii în portofoliu	675033 77	Fondul de rezervă al acționarilor	73521 15
Împrumuturi hipotecari	269946 —	Fondul de pensuni.	9206 22
Avansuri pe efecte	11905 —	Depuneri spre fructificare	640685 16
Realități:		Diverse conturi creditoare	5711 74
Casa institutului (strada Ar- chiducele Iosif nr. 2)	59315.10	Dividende neridicate	509 —
Casa institutului (str. B.-Vá- lasztó nr. 32)	2032.30	Contribuție după interes. dep. sem. II.	1463 41
Efecte proprii	61347 40	Interese anticipate pro 1895	10901 60
Diverse conturi debitoare interese res- tante	4125 21	Profit transpus din 1893	2736.33
Mobilier	25555 44	Profit net	36048.16
după amortisare de 10%	2805.22		
	2524 70		
	1074783 07		1074783 07

Contul profitului și perderilor:

Eșite:		Venite:	
Interese:		Interese:	
pentru depuneri spre fructificare	31118 77	dela cambii	59995.48
Spese:		„ împrumut. hipotecari	22662.06
Imprimare, registre, requisite de can- celarie, lemne, lumină, diverse	2034 84	„ avansuri pe efecte	912.19
Contribuție directă, chirie, 10% dare la interesele depunerilor	6599 70	Venitul efectelor proprii	215 06
Salare	7815 —	Chiria (venitul casei proprii)	2601 81
Porto	1810 60	Venitul transpus din 1893	2736 33
Amortisare din mobilier	280.52		
Amortisare la cambii	675.—		
Profit transpus din 1893	2736.33		
Profit net	36 48 16		
	89122 92		89122 92

Arad, 31 Decembrie 1894.

Oncu m. p.,
director executiv.

S. Raicu m. p.,
comptabil-șef.

Direcțiunea:

Ciorogariu m. p. Karácsenyi m. p. Georgiu Lazaru m. p. Dr. Vuia m. p. I. Papp m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul bilanțului precum și contul profitului
și al perderilor și l-am aflat exact.

Arad, 14 Februarie 1895.

Comitetul de supraveghere:

Nicolau Marcu m. p. Petru Truția m. p. Vasiliu Papp m. p.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN.

Despre prăsirea vitelor.

După lucrarea pământului în economie cuprinde locul al doilea prăsirea vitelor. Acesta este un ram atât de însemnat, încât fără vite nu se poate cugea economie de câmp, locurile noastre numai prin dinsele vin de o parte lucrate, de alta îmbunătățite.

În prăsirea vitelor trebuie să fim cu bună grige la următoarele trei împregiurări mai însemnate: alegerea soiurilor, nutrirea și folosirea acelor.

I. Alegerea soiurilor de prăsire.

Pentru prăsire totdeauna se se aleagă junincile cele mai frumoase și robuste, cari ar fi din ceva soiuri rēu și morboase, pururea trebuie exchise din prăsire. Cele mai bune vaci pentru prăsire sânt acelea, cari dau lapte bun și mult, și cari ori în grajd ori la pășune se află în carne bună. O vacă numai atâta se ține în economie, până se află în putere și dă lapte destul, fată în tot anul și este stăpână a roade nutremēntul, îndată-ce îi lipsesc aceste trebuințe se vinde, o vacă bine grijită poate să fie bună pentru prăsire cel mult 20 ani.

Dacă voim a avē vaci bune de prăsilă trebuie să alegem tauri sănătoși, din soiuri bun și scutiți de orice scăderi sau morb. Taurul trebuie să aibă trup gros, grumaz puternic cu bārdii largi, piept lat și să aibă statură frumoasă. Taurul trebuie să fie de o natură veselă și destul de iritabil încât ajungēnd lângă vacă, să o sară cu toată ușurătatea. Taurii trebuie nutriți cu mīncări ușoare, cu fēn și iarbă, aceste sânt mai bune nutrețuri pentru dinșii, se recere se aibă mișcare, căci șederea prea multă în grajduri îl face greu și își perde voia, ba adese-ori este ajuns și de boale, chiar din ținerea tot legat.

Vacile dela sārire poartă vițelul aproape 9 luni sau peste 247 zile. Când se află aproape de fātare trebuie nutrite bine și să nu li-se deē nutreț putred, după-cum se apropie de fātare, laptele tot scade, până odată înceată. Apropiindu-se vaca de fātare, la rădēcina coadei în deserturi din drept se vēd niște afunzimi și pulpule se umple de lapte. În acest timp se grijim ca vacile să nu beie apă prea rece sau să fie mīnate pe locuri lunecoase să cadă.

Semnele amintite toate arată, că vaca este aproape de fātare, ajungēnd vremea fātării încep a fi fără odihnă, încep a se mișca și a privi adese-ori cătră pāntece, răgesc, se culcă și scoală des. După oare-care vreme de neliniște, încep a se repeta durerile mai des, de-odată apoi se arată în părțile nașteri o beșică de apă.

Când s'a ivit aceasta vacă arată dureri și se muncește greu încât beșica se sparge, în care vedem picioarele dinainte ale vițelului, peste aceste este așezat capul, peste puțină vreme vițelul este nāscut.

Avēnd vițelul îl presărām cu tārțe și puțină sare apoi se așează înaintea mamei pe paie curate ca să-l lingă. După-ce vaca s'a curățit să-i-se deē după slăbire și oboseala nașterii nutreminte bune, însă în porțiuni mai mici, mai bune sânt ur-luelele de orz, ovēs sau făină de sēcără.

Vițelul după câteva ore se ridică și se duce la pulpele mamei ca se sugă, la ce se ajută prin stăpāni. Laptele dintāi trebuie să-l sugă vițelul, pentru-că acela ajută curățirea mațelor de reșina ce se află în dinsele. Vițelul să fie așezat pe așternut curat în grajd călduros, ori în acela unde se află mama, ori dacă este altul cu atât mai bine, însă purtarea prin ger, dusul și adusul, în casă cum face poporul nostru este stricācios, căci ușor se recește și este atins de cufureală. Pentru aceia și în grajduri așa să fie așezați, încât să nu fie puși la vēnt, bună-oară lângă așe sau la obloane.

Vițeei se lasă în patru săptămāni să sugă și tot laptele dacă pot, după-ce să satură se cearcă mai rēmas-a lapte, cel rēmas se mu'ge. După patru săptămāni ne hotărīm se ținem ori să vindem vițelul, dacă este tare, voios și destul de frumos îl ținem, dacă nu ește așa îl vindem; dar' după această vreme să pune înaintea lui otavă, trifoiu ori fēn bun ca să se învețe pe încet a roade.

Vițeei la două săptămāni se capete și puțină sare. Vițeei din cari voim a crește boi, la 4—6 săptămāni se castrează (jugānesc) acestia crescēnd au trup subțire, înalt și frumos, care se taie s'au jugānesc când sūnt de 6 luni s'au mai bētrāni, capetă o formă mai îndesată, sūnt mai robusti și groși, și mai tari.

Vițeei trebuie nutriți și bine fi lāsām să sugă în 6—8 săptămāni de 3 ori pe zi, apoi pe încet fi înțercām, însă dacă voim a avē vite mari mai ales unde n'are preț laptele, se lasă să sugă și peste acest timp. Curățenia este sănētatea vițelilor, pentru aceea pururea să aibă așternut curat, să se țesele s'au perie adese-ori, ca pielea să fie tot curată.

Vițeei tineri încă trebuie lāsāți să facă mișcāminte, căci prin aceasta li-se întāresc musculii s'au vinele dela picioare, ba când e silit a sta mult într'un loc 'i-se strībă picioarele. Vițeei peste vară se fie nutriți tot cu fēn uscat, căci de nutremēntul verde fac numai foale mare și se umple de apă, dacă se lasă prin ocol să aibă mișcare, rupēnd un fir două de iarbă nu le stricā.

Când nu avem noi vaci de prăsilă, ci sūntem siliți a cumpēra, atunci se avem grije de următoarele: Acelea să fie groase,

de mārime mijlocie, picioarele să nu fie prea înalte, se aibă coarne subțiri, grumazii să nu fie prea groși, dar' bārdiile să fie cât se poate de lungi, pērul să fie moale și sclipicios. Ugerul să fie mare, însă nu cārnos, ci cu piele subțire și fină și așezate de amēndouē părțile pāntecelui, să treacă o vīnă groasă pe sub foale. Vaca aleasă să fie blāndă, să se lase ușor la pipāit, să arete multă liniște.

De aceea cine dorește a cumpēra vaci de prăsilă, încă când o cearcă în țirg să o pipāiească și netezască deamēruntul, că numai așa poate afla dacă vaca are s'au nu, ceva nāravuri rele: că împunge dā din picioare, s'au doară nu se lasă a fi mulșă numai împedecată, adecă legată de picioare. Mulgēnd puțin lapte și frecat în pālmi poate afla dacă e bun laptele, laptele bun: lasă unsoare în pālmi și este alb trecēnd în culoare galbenă, eară laptele slābuț este subțirel și vēnēt. Aceste sūnt regulele mai însemnate în alegerea vacilor de prăsilă. (Va urma.)

Economi, meseriași, neguțatori și cārțurari.

(Urmare și fine.)

4. Cārțurarii.

Între cārțurarii dela sate: preoții și învētatorii, icī-colea și notarii și unii proprietari, sūnt până acum cu totul a-i nostri.

În orașe avem advocații, protopopii și gazetarii romāni, funcționari, (diregētori), dela bāncile noastre, icī colea unii medici, profesori, apoi și membrii din conisitorii, episcopii.

Frumoasă ceată de cārțurari este aceasta; dar' în asemēnare cu cārțurārimea altor nații din patrie este mică.

Ce avem noi, Maghiarii, spre pildă, au în număr cu mult mai mare. La aceștia se adaug diregētorii de tot felul: la judecātorii cercuale, la tribunale, la Tablele regești și Curie: mai departe pretorii sau solgābirēii, diregētorii dela comitate, dela drumurile de fer, dela poste și telegraf, dela ministerii, baronii și grofii, zeci și sute de mii toți împreună. Ear' noi din toți acestia diregētori deabia avem 2—3 la sută și numai în slujbe mai mici.

În urmare nici cu star-a cārțurarilor nu stām cum ar trebui. Drept însă că aici nu purtām noi vina. Mulți oameni învēțați de ai nostri sūnt siliți să meargă în alte țeri, din pricină, că aici nu li-se face modru de tra u și cu chipul acesta rămānem ca gardul fără proptele și ca sacul gol, care nu se poate ține în sus.

Lipsa cea mai mare, ce să simte azi, este lipsa de povățuttori într'ale economiei. Starea de azi a economilor nostri trebuie să se îndrepte spre mai bine. Economul e talpa nației și a țerii și starea lui înainte de toate e de a-se imbu-

nătăți, pentru-că pe el razimă toți și dela el așteaptă toți traiul de toate zilele.

Economul plătește dările și aruncurile de tot felul, din care se plătesc toți diregătorii din țeară, împreună ostașii și mai marii lor. Din acești bani se fac drumuri, poduri, zidiri pentru ostași și pentru alte diregătorii.

Economul susține diregătorii săi pe preotul, învățătorul, notarul și alți slujbași ai comunei. Dela el trăiesc advocații, protopopii și mai pe scurt, toți de-arândul, mare și mic. Și încă toți trăiesc mai bine, mulți, foarte mulți, se chiar îmbuibă.

Dela econom se cere din an în an tot mai mult. Dar' pentru îmbunătățirea sortii lui se lucră mai puțin ca pentru a ori-și-căruia. Și nici nu se poate lucra mai cu spor până vom fi tot așa de lipsiți de oameni bine pregătiți în treburile economiei, care adecă să fi învățat științele economice și să-și fi însușit praxa (deprinderea) în faptă, cu privire la toate ramurile economice la școalele de economie din țeara noastră și din alte țeri mai civilizate.

Dacă nu fiecare sat, apoi măcar câte-va comune împreună, fie și un cerc, ar trebui să aibă *economul seu*, care se fie la îndemână cu sfatul și cu fapta pentru înaintarea economiei câmpului, a vitelor, grădinilor, pădurilor, stupilor, oilor, mătăsaritului, porcilor, galițelor ș. a.

Mai departe să fie conducătorii tovrăreșiiilor economice din comune și ai reuniunilor economice din comitate, care, ar fi neîncungiurat de lipsă a se înființa pretutindenea.

Mai demult economul a fost ținut în iobăgie, ca și un rob, ca și o vită. Avea să muncească din noapte până în noapte, vara și iarna și pentru binele lui nu se făcea nimic; însă astăzi se face.

Acum iobăgia nu mai este. A sosit deci timpul ca și pentru o soarte mai bună a lui să se facă ceva, dar' nu numai ceva, ci mult, cât mai mult să se facă.

Făcând pentru *econom* să facem pentru toți: *pentru meseriași, neguțători și cărturari*.

Să îngrijim deci mai bine ca până acum noi cărturarii de înaintarea în cultură și avere a economilor noștri.

R. S.

Despre creșterea porceilor.

Fiind scroafele aproape de fătare, grija cea mai bună a proprietarului să fie îndreptată într'acolo, ca scroafa nu cumva să-și turtească au mănăce porceii.

Porceii se scutesc contra apăsării sau turtiri mai bine dacă așternutul unde s'a cuibărit scroafa de fătare, este făcut din paie sau gozuri mai mărunte, încât să nu se poată ascunde porceii printre paiele mai lungi și respirate, că

așa neputându-i vedea ori fi calcă, ori se culcă pe dinșii.

Este foarte înțelept lucru ca pe lângă păreții cotețului să se pună împrejur niște lețuri de nălțime și depărtare cam 30—50 cm. Prin acestea se împedecă scroafele dela culcarea chiar lângă păreții cotețului, unde le place porceilor a se grămădi unul peste celalalt.

Așternutul trebuie păstrat tot curat, adese-ori să se curățască, căci încălzându-se prea tare, răspândește putoare, care strică foarte mult sănătății frageților porcei.

Din așternutul cald și puturos porceii pătinesc adese-ori de durere de unghii. Să fie cu bună pază economul, ca porceii să nu fie năcăjiți de frig sau să fie expuși în tragere de vânt, în timp friguros cotețul să fie lipit sau acoperit împrejur cu paie, ca frigul se fie împedecat a străbate în dînsul.

În vremea care scroafa se gată pentru fătare, trebuie bine nutrită (hrănită) nu cumva flămândă fiind să-și mănăce porceii, mai ales de scroafele care fată întâiu trebuie să grijim bine, ca niciodată să nu le apuce fătarea flămânde.

Scroafa și după fătare trebuie nutrită bine, dar' nu este iertat a-i da nici prea multe mănăcări, sunt mai ales a se încunjura mănăcările acrite. Pentru nutriție sunt mai bune urluelile sau meștecăturile făcute din bucate, așa: din cucuruz, orz, săcară, ovės, mai departe cartofi și napi ferți.

Unii au datina că porceilor după fătare le taie sau rup dinții, ca să nu poată mușca țitele mamei, această datină este stricăcioasă, deci trebuie încunjurată.

Mai au și acea datină în unele locuri, că porceii îndată după fătare îi despărțesc de scroafă, și îi scutesc în lăzi și alte locuri mai călduroase. Nici aceasta nu este datină bună, căci mai bine cresc porceii lângă țitele mamei, dacă ar fi frig, atunci cotețul este de lipit sau încunjurat cu gozuri să nu străbată frigul; dar' nicidecât purtați porceii dintr'un loc într'altul, prin ce se pot ușor bolnăvi prin schimbarea aerului, odată frig și odată cald.

Când însă scroafa ar fi foarte sălbatică și n'ar suferi pe lângă sine porceii, atunci trebuie luați dela dînsa, însă totuși trebuie să ținem cu grije vremea pentru sugere, așa ca totdeauna să stee gata porceilor cu laptele.

În frig mare scroafa să nu fie lăsată pe lung timp pe-afară; dar' în toate zilele să fie slobozită (eliberată) la puțină preumblare aceasta se pofteste pentru sănătate.

Porceii pot suge dela 4—8 săptămēni. Dacă voim a-i vinde, atunci la 4 săptămēni se pot înțerca, cine însă dorēște a-i crește îi va înțerca numai după opt săptămēni. Nainte de înțercare cam la 4—5 săptămēni sunt a se învăța la

măncare, să li-se arunce cucuruz, orz, grâu și alac.

După înțercare tot bucatele amintite să li-se dee, eară de bēut lapte dulce meștecat cu apă; dar' beuturi groase sau urlueli din fărături sunt a se încungiura, căci prin aceste se mănăcesc și foarte ușor se pot umplē de hără (murdărie), care împedecă creșterea.

Porceii din iarnă trebuie hrăniți mai lungă vreme cu bucate, de unde se întâmplă că oamenii mai săraci nici nu îi cresc, ci îi vînd, și aceasta este faptă înțeleaptă, a-i vinde când sunt bine plătiți și a grijii scroafele bine ca de nou să poftescă a fi duse la vieri

Mai buni sînt de crescut porceii din Martie și Aprilie, pentru aceea unde din creșterea porcilor fac neguțătorie, de toamna grijesc când să fie lăsați vieri între scroafe, ca vremea fătării să cadă în lunile amintite.

Nutrierea paserilor din curte.

Peste iarnă se pofteste ca peste tot paserile din ocoalele economului să fie bine nutrite, mai ales dacă vre ca să înceapă a oua în primăvara ce este în apropiere.

Galițele se hrănesc mai mult cu cereale (bucate), grâu, orz, ovės, cucuruz hirișcă și mei, se pot hrăni și cu fărături din aceste cereale, dar' grăunțele sînt mai bune. Li-se mai pot da și rădăcini, morcovi și cartofi ferți meștecați cu fărină sau țărițe. În lipsa acestora fēnul sau trifoiul mēnēțelat s'au frunzele cari rēman din fēn se amestecă cu fărină de cereale care le mistuesc cu multă plăcere.

Cu multă lăcomie mănăce paserile din curte ori-ce fel de carne, pentru aceea rēmasițele de carne ce rēman dela ferturi trebuie date acestora.

Cu cât găinile sînt hrănite mai bine cu atâta ouă mai multe ouē. Spre înmulțirea ouatului se poate folosi și următoarea hrană pregătită anume, cu scopul ca găinile să ne dee ouē multe. Așa luăm un chgr. var, care se stinge în 12 litri de apă, care se pune să fearbă, după-ace aceasta s'a întēplat se pune în dînsa atâta ovės cât numai cuprinde apa vāroasă, apoi se amestecă bine, după-ace tot ovēsul s'a înmuiat, se scoate din vas și se pune în ceva loc ca să se uște.

După-ace s'a uscat din dînsul se dă găinilor pentru hrană. Apa de var ajută mult formarea coajei din ouē, de aceea vedem adese-ori găinile bătēnd de pe cei păreți varul și mistuindu-l, căci au trebuință de dînsul. Când grijim bine și nutrim cu bucatele amintite paserile din curte, mai ales peste iarnă, nici când se nu uităm că adaparea este de lipsă, căci neaua și gheața nu poate împlini lipsa apei.

Deci dimineața după-ce li-s'a dat paserilor din ocoale hrana, să li-se ducă puțină apă caldă de băut, tot asemenea și seara.

De regulă paserile de curte numai de două ori se hrănesc, dimineața și seara, și atunci li-se dă atâta nutrimēt, încât să se sature.

Pe lângă nutrirea bună se mai pofteste să aibă, culcuș de samă, adecă să nu fie lăsate în ger sau vânt, ci să fie scutite sub ceva acopereminte. Cel mai potrivit loc este pentru așezarea paserilor (galițelor) de casă, podurile, cotetele sau alte locuri scutite sau îndosite de vânturi. Precum la ori-care animal curățenia este sănătatea, așa și la paserile de curte se pofteste, ca culcușurile acelor să fie curățite. Gunoii acestora este bun pentru flori și legume, deci trebuie adunat peste iarnă într'un loc, căci la primăvară bun folos li-se poate lua.

Despre îngrijirea gunoiului.

După aratul și lucratul pământului, după buna îngrijire și creșterea vitelor, în al treilea rând urmează păstrarea foloșitoare și îngrijirea gunoiului. Gunoii este o materie unșuroasă, prin care se pot îmbunătăți holdele și riturile, prin care pomii, bucatele și legumile dobândesc frumusețea și se fac mai roditoare.

În economie gunoiul este foarte de lipsă, căci pămintele slăbite numai prin dînsul dobândesc nouă putere, deci foarte mult atîrnă dela înțelepciunea economului cum știe înmulți și păstra această unsoare foloșitoare pentru recolte. În țerile din Apus, gunoiul este atât de prețuit, încât anume sînt fabrici în care se fabrică gunoiu și se vinde pe meter măji. Aceste popoare cum sînt Francezii, Nemții și Englezii, au o cunoștință foarte mare atât în ceea-ce privește facerea gunoiului, cât și cum să-l folosască după natura pământului. Știu mai departe, că în fiecare pământ care plantă se potrivește. Noi și în această cunoștință sîntem rămași îndărătul altor neamuri.

La îngrijirea gunoiului mai de lipsă sînt următoarele cerințe:

1. Să știm face sau produce gunoiu mult.
2. Să-l știm păstra în putere bună.

Gunoii mult se poate produce prin vite multe, prin așternuturile regulate, la ce trebuesc paie sau ogringi, adecă rămășițele din nutrețul vitelor. Prin așternuturi mai dese și cu vite puține se poate face gunoiu mai mult. Economul sîrguincos prin așternuturile mai dese dobândește două foloase, atîta că vitele îi sînt mai curate, prin ce se apără de multe boale, a doua că dobândește și gunoiu mai mult.

De loc nu se poate primi de bună fapta acelor economi, cari tot aștern gozuri pe gozuri, apoi numai la trei sau patru zile scot gunoiul de sub vite. Aceasta de loc nu este faptă înțeleaptă, căci vitele se bolnăvesc foarte ușor în atâta aer stricat, precum omul nu poate suferi aerul corupt și stricat, întocmai așa nici vitelor nu le este spre sănătate, grajdurile pline de mirosuri stricacioase. Așa nu aceasta este calea s'au procederea prin care se câștige gunoiu bun ci altul, adecă în toată ziua să se scoată câte de 3 ori așternutul de sub vite. Scoțîndu-l se aștearnă de nou alte paie s'au ogringi, prin ce și vitele se cresc mai mîndre mai curate; dar' și gunoiul se sporește, deci și numai așa poate economul a sporî gunoiul prin vite.

Gunoii aruncat din grajduri, să se pună tot pături și pe aceste pături se pune cu mult folos câte o pătură de pământ câte de o palmă de groasă, grămada de gunoiu să fie pe fața pământului, ca să aibă cădura de lipsă pentru dospire, ca gozurile să străbată prin aceste pături.

Din propria experiență știu, că gunoiul așezat în groape, câte de 2 metri de afunde dela fața pământului, cum unii zic, de loc nu este corăspunzător, deoarece aici gunoiul ajungînd într'un lac (tău) de apă, n'are căldura de lipsă ci acolo stă rece fără să poată trece prin înferbințare în putrăjune s'au fermentațiune. Gunoii atunci este mai în putere când se află în dospire s'au căldură.

Așa cine dorește a ave gunoiu în putere, acela își va face loc bun pentru păstrarea și îngrijirea aceluia. Totdeauna când se scoate gunoiul din grajd, atunci acela se pune în rînduri, apoi se calcă bine, și când ajunge grosimea de 3 palmi, se pune pătura de pământ pe dînsul, apoi cenușa din vatră purururea să se pună pe gunoiu. Dacă începînd dela fața pământului urmăm tot asemenea această lucrare, atunci facem prin înțeleapta grijire un gunoiu bun.

Acel econom, care aruncă cât se poate de iute s'au repede gunoiul din grajd și crede că curățirea grajdului este o sarcină neplăcută, încât dorește să se mîntuească și să scape de dînsa, nici când nu poate ave holde mînoase și bogate. Apoi în câte sate de ale noastre trebuie să vedem gunoiul coala la ușa grajdului pupuiat, încât abia pot eși din grajd bițele vite, apoi în alt loc această unsoare și bogăție adevărată este aruncată în dreapta și în stînga fără nici o grije. Din păstrarea și grijirea gunoiului se poate cunoaște care este economul bun, și pentru care este economia câmpului o greutate. Economul care își grijeste gunoiul, duce coala iarna sute de sanii dela 8—12 vite, ear' leneșii abia pot negri câteva petece de pământ tot cu atâtea vite.

Așa plugarule române, dacă dorești a ave cucuruz gros în tulău (bălie), grău greu la spice, săcară puioasă cu multe fire dintr'o singură sēmēnță, atunci pe vremea ploiasă și în mijlocul verii tocmește-ți gunoiul. Adună coala după seceriș multe gozuri și paie de așternut, cosește ierburi și mohoară, tot felul de plante, se ai ce așterne. Toamna când cade frunza de pe pomi pune pe copilași să o greble, să o adune, așează-o și o scuțește dinaintea vremii, apoi pune-o coala sub cele vite, adună cu sîrguință plante de așternut, că vei ave gunoiu mult.

Apoi coala iarna mai lasă cele neveste lângă furcă și caier, ear' tu, frățioare, mergi și-ți adună în rînd grămada de gunoiu, că așa pe vremea purtatului să te poți fali câte sute de sanii au tras cei boiți lungi la coarne, lați în șele și groși la bîrdii. La economul de câmp: numai truda umple punga, căscăritul și durmitul, lasă sterpe holde, ritul.

O îngrijire pentru lucrători.

Ministrul reg. ung. de comunicațiune, încă în anul trecut a dat o ordinațiune, că șefii dela căile ferate, când se înfățișează cel puțin 10 inși cu rugarea că ei sînt muncitori și călătoresc în careva parte pentru lucru, atunci să li-se dea bilete pe clasa a treia cu preț scăzut, și adecă: cu jumătate prețul. Încât această îngrijire este în folosul lucrătorilor, aceia când ajung la cutareva stațiune pentru a călători pe calea de fer, totdeauna să se sfătuească pentru însoțire, asta o pot face și în sala de așteptare de unde vreau a pleca. Înfașîndu-se la luarea biletului toți zece la cassar spunîndu-i că ei călătoresc la lucru într'o direcțiune; li-se dau biletele cu prețul scăzut.

Exportarea glăjilor pe tren

Ministrul de agricultură a trimis o recercare la toate camerile de comerț și industrie, precum și la societățile agricole și de viierit, ca pe viitor să înconjure folosirea coșercilor (corfe) și învălirea glăjilor (sticlă) în învălitori de spețează, căci adese-ori se sparg ușor. Prin aceasta se păgubesc singuraticii economi, și suferă pierderea de încredere dirigătorii dela trenuri.

Deci spre a pune capăt acestor pagube, pe viitor să se folosească pentru exportarea fluidelor, adecă materii curgătoare, ca vin și rachiu, anumite lăzi. În aceste lăzi să se așeze sticlele între mușchii, sau alte materii moi, prin care se fie scutite bine, sau să se exportateze între butoie de câte 5—10 litri. Această pachetare abia costă cu ceva mai mult, și totuși sînt mai bine apărute de frângere.

Nr. 6184—1895.

CONCURS.

Ministrul de agricultură a deschis un concurs de praxă în ramul pomăritului, care s'a ținut:

În Budapesta (în școala r. ung. de grădinărit) din 18—27 Martie; în Cașovia (în școala agronomică) din 26 Martie până în 4 Aprilie și în Cluj (în școala agronomică) în 1—10 Aprilie.

Scopul acestui curs de probă este:

a) Ca în acest curs de învățământ, învățătorii și alți interesați să-și poată câștiga cunoștințele trebuincioase pentru grădinile școlare, despre cultivarea practică și teoretică a pomilor.

b) Ca dintre acești învățători, cari vor dovedi deplină cunoștință și vor găta cursul cu îndestulare, dintre dînșii să se aleagă pentru cercuri supraveghetori de școalele de pomărit, prin direcțiile comitatense.

c) În fine, ca să li-se dea ocaziune (prilegiu) proprietarilor, cari se cuprind cu pomăritul, cât și privaților, să-și poată însuși oltuirea, grijirea și manipularea pomilor.

Atât la cursul de învățământ din Budapesta și Cluj se vor primi numai câte 16 învățători, la Cașovia se vor primi 8, fiindcă 8 se trimit la curs pe cheltuielile societății agricole din Abaui-torna.

Fiecare primit la curs va fi împărțit de 15 fl. spese de călătorie și 1 fl. 50 cr. pentru susținere. Un atare învățător, care odată a luat parte la asemenea curs de învățământ, în anul acesta n'are să fie primit.

Sunt provocați acei învățători și susținători de școale pentru pomărit, cari ar dori a lua parte, ca rugările provăzute cu timbru de 50 cr., prin cari au să arete etatea, lucrarea pe terenul pomăritului, aceste din urmă sunt a se adevăra prin senatele școlare, — rugările sunt a se subșterne până în 28 Febr. Cele mai târziu sosite nu se primesc.

Afară de învățătorii amintiți dela școalele de pomărit, vor fi primiți 3—4 proprietari sau direcționeri dela economii; acestia nu vor fi împărțiiți în prevedere de stat, — dar și acestia, până la termenul amintit se-și trimită rugările.

Ascultătorii stipendiați din visteria statului, vor depune examene înaintea unui comisar de stat, despre cunoștințele însușite în praxă și teorie, eară despre rezultat li-s'a da și atestat.

Budapesta, 10 Februarie 1895.

Ministrul reg. ung. de agricultură.

Știri economice.

Societatea de agricultură din comitatul Nitra. Această societate în zilele din urmă a început o lucrare foarte însemnată, pentru reconstruirea sau plantarea locurilor pustiite de filoxeră, cu viță de viie. Adecă voește a contracta la o societate sau institut de împrumut, o sumă oare-care de bani amăsurat teritorului, care voesc a-l replanta cu viie, pe termen de 20 ani, în care să se replătească datoria în rate cu usura dimpreună, însă așa, că atât din capital cât și din usură să se înceapă plățirea numai la 4 ani dela împrumutare, când vița americană deja va aduce roadă, și numai atunci să se plătească din capital rate și usură, când este recoltă. În acest mod replantarea unui jugăre catastrale costând 800—1000 fl. din împrumut, acela în vreme de 16 ani s'ar' pute ușor replăti, și chiar în cas când în

6—8 ani n'ar fi recoltă, în care cas împrumutătorul n'ar pute plăti. Asigurat fiind deplin institutul de credit despre modul replățirii, se vor face convențiunile de lipsă, eară economii vor pute ave folos din replantarea viței.

Prețul zahărului în ridicare. În zilele din urmă prețul zahărului s'a ridicat foarte repede. Cu capătul lui Ianuarie s'a putut lua seama, că zi de zi s'a tot ridicat, așa, că a fost zile când a crescut cu $\frac{1}{4}$ fl. și peste această sumă. În Praga zahărul brut adecă necurățit a trecut peste 12 fl., tot asemenea s'a ridicat în preț și cel destilat. Aceasta întoarcere repede se poate mulțumi Angliei și orașului Hamburg, unde zahărul se află în scădere. Piațul din Praga în 1 Februarie, s'a putut închide cu preț solid, adecă bun; s'a vândut zahărul brut pentru luna Februarie cu 12 fl. 40 cr., ear' pentru luna Maiu cu 12 fl. 85 cr. De unde se poate apriat prevedea, că fabricile de zahăr nu vor pute apăsa și mai departe prețul sfeclei de zahăr, după-cum începuse în cele din urmă cu reducerea prețului în paguba economilor cari au plantat sfeclele de zahăr.

Recolta de tutun în Ungaria. În acest an recolta în toată privința a fost bună. Peste tot din recolta anului sau adunat la 600.000 măji metrice. Pentru acest tutun s'a plătit din visteria statului peste 6 milioane florini, ca răscumpărare, din care statul va ave venit foarte însemnat.

Vîrsta domnitorilor europeni. Calendarul de Gotha publică o statistică asupra vîrstei capetelor încoronate din Europa. Mai bătrân e astăzi Papa Leo XIII., care numără 84 ani; după dînsul urmează suveranul marelui ducat Luxemburg, care e de 77 ani, apoi regele Danemarcei și marele duce de Saxa-Weimar, ambii de 76 ani; regina Victoria a Britaniei și marele duce de Mecklenburg-Schwerin sunt de 75 ani. Cinci regenți asemenea principelui de Lipp sunt în etate 70 ani; 10 regenți sunt în anul al 60-lea al etății, 7 în al 50-lea și 8 în al 40-lea an. După acestea urmează imediat împăratul Germaniei cu 35, regele Portugaliei cu 31 și principele de Valdeck cu 30 ani; ear' Țarul Rusiei și marele duce de Hessa numără 26 ani. Cei mai tineri regenți sunt: regele Serbiei cu 18 ani, regina Țerilor-de-jos cu 14 și regele Spaniei cu 8 ani. — La următorii domnitori, socotindu-le anii de domnire avem următoarele date: Regina Marei-Britanii domnește de 57 $\frac{1}{2}$ ani, împăratul Rege al Austro-Ungariei de 46 ani; marii duci de Oldenburg, de Saxa-Weimar și cel de Saxa-Altenburg domesc de 41 ani; ear' regele României poartă coroana acesteia de 28 ani, alți 15 regenți dintre cei de mai sus domnesc de 25—26, ear' 15 de 9—10 ani. În anul 1891 numai o singură schimbare de tron a fost: în Rusia. La acest loc putem arăta și vîrsta unor bărbați de stat englezi. La 29 Decembrie st. n. marele bărbat de stat Gladstone și-a sărbătorit a 85 zi aniversală; el se află în deplină sănătate și ceteste la zi câte 12 oare. Lordul Palmerston ca ministru president a murit în vîrstă de 81 ani, principele Wellington a trăit 82 ani. Lordul Russel a murit în vîrstă de 86 ani, Sidmouth de 87 ani. În actualul parlament englez sunt doi politicieni mai în vîrstă de cât Gladstone: Isaac Holden e de 87 ani și Villiers numără 93 ani.

Din traista cu povețele.

Întrebare 14. Sufer de mai multă vreme de dureri de stomac (pântece); am probat mai multe leacuri, dar toate sînt zadarnice. Vă rog să-mi spuneți ceva leac, ca să-mi tocmească rînza să pot ave apetit la mîncare.

Sereșel.

I. B.

Răspuns. Ca să-ți aduci în rînd bun stomacul, îți recomandăm după S. Kneipp următoarele:

Dimineața și seara, înainte de mîncare, bea câte o cească sau pocal de ceai de cicoare (Cichorium intybus), în câteva zile vei simți că stomacul și-s'a îndreptat, și se află în rînd bun.

Mai poți folosi și ieniper (Juniperus comunis).

În ziua primă să mesteci în gură 4 boabe de ieniper, în a doua 5, și așa suind până la nouă, de aici apoi tot cu una mai puțină, vei ajunge ear' la 5; asta să se facă în timp de 12 zile. Dar se poate întrebuița și ieniperul ca ceai, mai ales vîstarele mai tinere, când este lipsă să se curățească sângele.

Toate aceste leacuri se pot cumpăra din apotecă.

Întrebare 15. Am un bou, la care și-s'a făcut pe fluierul piciorului și pe glesne, niște beșici și mai târziu niște întărituri; din aceste bube sau rane, curge sânge și puroi. Mă rog a mi-se spune, ce morb este, de unde vine și cu ce s'ar' pute vindeca?

Semlac.

Gr. B.

Răspuns. Aceste rane se numesc ariciu, se naște din necurătenie, când vitele se lasă timp mai îndelungat în gunoiu sau paie ude. Boala mai totdeauna se începe cu inflamațiunea dureroasă a peleii dela glesne și fluierul piciorului, pe care peste puține zile se ved niște beșici, cari se sparg și se scurge din dînsule o umezală sclipicioasă. Când beșicile nu scad, semn că morbul crește și împregiurul lor se formează niște întărituri; aceste fac animalului o greutate în umblere, mai ales atingînd ranele, animalul simțește dureri mari.

Acest morb se curează în modul următor: Mai întâiu trebuie a depărta toate cauzele de unde s'au născut. Câtă vreme ține aprinderea, facem pe picior învelituri de stroh (frunză și sēmēnța ce se alege din fîn), când bubele sînt mai late și mari, atunci putem folosi pentru legarea ranelor: pânză udată în apă de var stîns sau de plumb.

În locul acestora se pot cumpăra și din apotecă următoarele două leacuri:

Rp.

Aquae calcis
Aquae vulner. acid
a. a. gr. centum

Cu aceasta apă să fie legat piciorul.

Sau dacă ne convine mai bine, preserăm rănile de 2-ori în zi cu următorul colb:

Rp.

Cerus
gram vîginti
Alum. ust. pulv.
gram quinque
farin. cereal
gram. quadraginta
m. exactiss. fi. pulv.

POSTA REDACȚIEI.

Din mai multe locuri am primit întrebări și rugări despre afacerile de comasare. Ca răspuns: în numărul viitor a Economului se vor scrie povețele mai însemnate; dar în scurtă vreme să tipărește o carte aici în „Institutul Tipografic“ cu toate îndrumările de lipsă.